

Tampereen Taatalan mäkihiilikoiselvitys vuonna 2023

Timo Nupponen & Marko Nieminen

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	2
1. JOHDANTO JA MENETELMÄT.....	3
2. TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU.....	4
2.1. Taatalan selvitysalueen yleinen tila ja metsäapilan esiintymisalueet.....	4
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	6
LIITE 1. MENETELMÄKUVAUS JA HAVAINNOT	7
LIITE 2. VALOKUVIA SELVITYSALUEELTA.....	8

Tiivistelmä

Tampereen Taatalassa tehtiin kesällä 2023 mäkihiilikoin (*Anacamptis fuscella*) esiintymiselvitys. Mäkihiilikoin ravintokasvi on metsäapila (*Trifolium medium*). Lajin toukka punoo kesäkuulla ravintokasvinsa kärkiverson lehtiä myttyyn. Mäkihiilikoin esiintyminen on suositeltavaa tarkistaa toukkavaiheessa, koska toukan kutomat lehdet ovat helposti havaittavissa.

Taatalan selvitysalueella kasvaa tienpenkan päällä pienehkö metsäapilakasvusto. Mäkihiilikoin toukkia eikä niiden tekemiä kudoksia kuitenkaan havaittu paikalla, vaikka ajankohta oli optimaalinen havainnointiin.

Selvityksen perusteella voidaan varmuudella todeta, että mäkihiilikoi ei ainakaan tällä hetkellä esiinny Taatalan selvitysalueella. Maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyviä rajoitteita ei siis mäkihiilikoin osalta ole selvitysalueella.

Selvityksen toteutti Faunatica Oy.

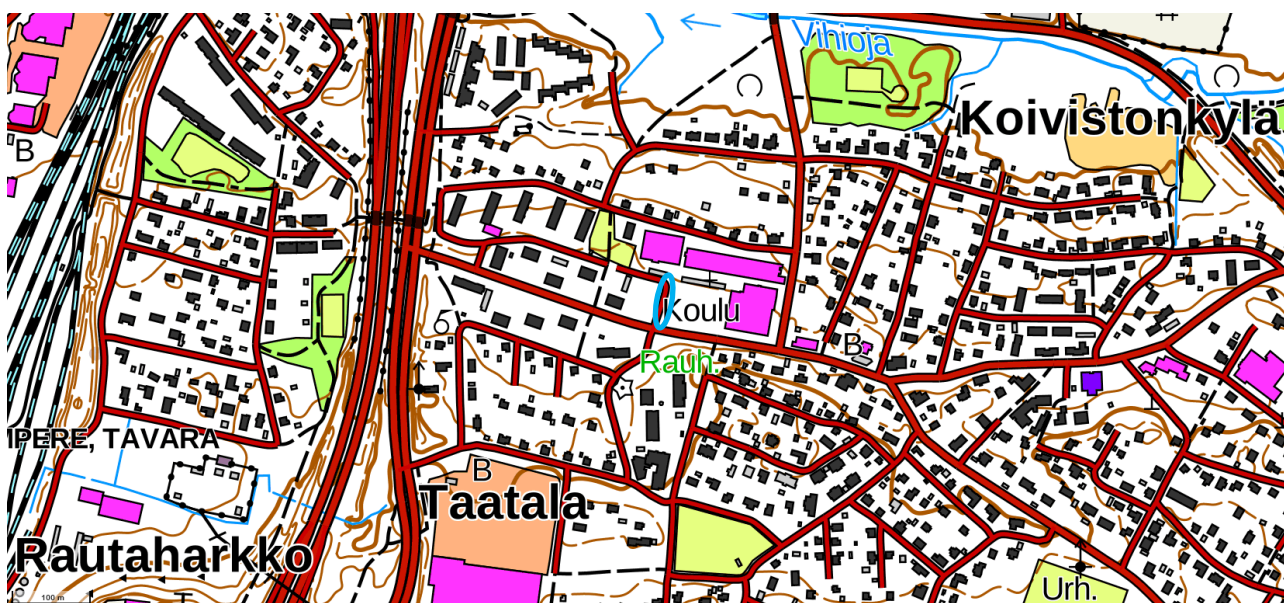
1. Johdanto ja menetelmät

Tampereen Taatalassa tehtiin kesällä 2023 mäkihiilikoin (*Anacamptis fuscella*) esiintymisselvitys. Mäkihiilikoi on Suomessa erittäin uhanalainen (EN) ja erityisesti suojeltava (luonnonsuojelulaki 77 §) sekä hallinnollisesti kiireellisesti suojeltavaksi määritelty laji. Sen toukan ravintokasvi on metsäapila (*Trifolium medium*). Lajin toukka punoo kesäkuulla ravintokasvinsa kärkiverson lehtiä myttyyn. Mäkihiilikoin esiintyminen on suositeltavaa tarkistaa toukkavaiheessa, koska toukan kutomat lehdet ovat helposti havaittavissa.

Taatalan selvitysalueella kasvaa tienpenkan päällä pienehkö metsäapilakasvusto (kuva 2). Kasvusto on puolivarjoisessa paikassa isohkon raidan (*Salix caprea*) vieressä. Mäkihiilikoin toukkia eikä niiden tekemiä kudoksia kuitenkaan havaittu paikalla. Samana päivänä (21.6.2023) tehtiin mäkihiilikoin esiintymisselvityksiä muualla Pirkanmaan alueella ja havaintojen perusteella ajankohta oli optimaalinen mäkihiilikoin esiintymisen toteamiseen.

Selvityksen perusteella voidaan varmuudella todeta, että mäkihiilikoi ei ainakaan tällä hetkellä esiinny Taatalan selvitysalueella. Maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyviä rajoitteita ei siis mäkihiilikoin osalta ole selvitysalueella.

Lähimmät tunnetut esiintymät sijaitsevat Laji.fi-portaalin perusteella (tietopyyntö 19.9.2023) ratavarressa, lähimmillään noin 700 metriä länteen selvitysalueella havaitusta metsäapilakasvustosta (kuva 2).

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti (sininen soikio). Taustakartta © Maanmittauslaitos

2. Tulokset ja niiden tarkastelu

Menetelmäkuvaus on liitteessä 1 ja selvityksen tulokset liitteessä 2.

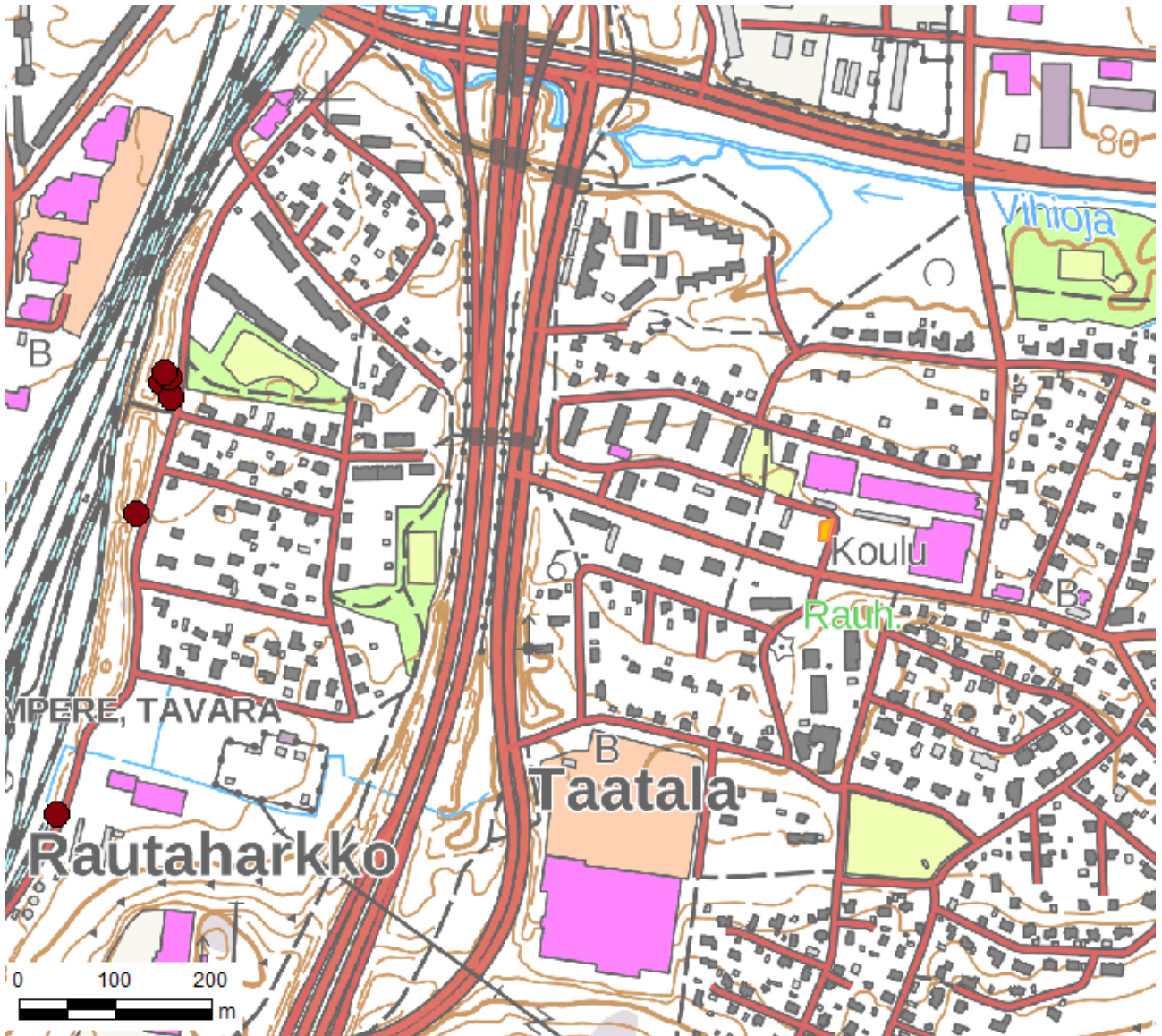
2.1. Taatalan selvitysalueen yleinen tila ja metsäapilan esiintymisalueet

Taatalan selvitysalue on rakennetun ympäristön keskellä oleva tien reunusta, joka rajautuu Punaladonkujan etelä-pohjoissuuntaisen osuuden länsireunalle. Selvitysalueen pohjoisosassa on ruderaattina oleva penkka ja eteläosa on puistomaista ajettua nurmikkoa. Penkan keskellä kasvaa suurehko raita. Selvitysalue päättyy pohjoisessa istutettuun syreeniaitaan. Penkan eteläpäässä kasvaa nuori vaahtera, jonka korkeus on arviolta noin neljä metriä.

Selvitysalueen eteläosan puistomaisella alueella kasvaa suuri hopeapaju ja aluskasvillisuus on leikattua nurmikkoa.

Selvitysalueen metsäapilakasvustot kasvavat penkan pohjoisosassa olevan raidan vierustoilla pääosin puolivarjoisilla kohdilla. Muita uhanalaisten perhosten kannalta merkittäviä kasveja ei selvitysalueella kasva.

Selvitysalueen sijainti ja metsäapilan kasvupaikat esitetään kuvissa 1 ja 2.

Kuva 2. Tampereen Taatalan selvitysalueen metsäapilakasvuston sijainti (oranssi raja) ja lähimmät Laji.fi-portaalin havaintopaikat (punaiset ympyrät). Taustakartta © Maanmittauslaitos

3. Johtopäätökset ja suositukset

Taatalan selvitysalueella (kuva 1) ei havaittu mäkihiilikoin esiintymää. Koska sekä ajankohta että sääolosuhteet olivat hyvät mäkihiilikoin havainnointiin, niin voidaan varmuudella todeta, että mäkihiilikoi ei ainakaan tällä hetkellä esiinny selvitysalueella. Paikalla kasvava metsäapilakasvusto on lisäksi niin pieni, että sillä ei ole merkitystä mäkihiilikoin esiintymiselle Tampereen alueella.

Selvitysalueelta ei havaittu muitakaan uhanalaisia perhosia eikä merkittäviä uhanalaisten perhosten ravintokasveja.

Selvityksen perusteella Taatalan selvitysalueella ei todettu sellaisia uhanalaisia perhoslajeja, jotka rajoittaisivat alueen maankäyttöä tai kaavoitusta.

Liite 1. Menetelmäkuvaus ja havainnot

Mäkihiilikoi selvityksen maastokäynti tehtiin 21.6.2023. Käynti ajoitettiin sellaiseen ajankohtaan, jolloin mäkihiilikoin toukat ovat lähes täysikasvuisia.

Mäkihiilikoin toukkavaiheen ajoittuminen vaihtelee vuosittain sääolosuhteiden mukaan. Aikaisina vuosina toukat ovat koteloituneet jo juhannuksen tienoilla ja ensimmäiset aikuiset kuoriutuvat kesäkuun loppupäivinä. Myöhäisinä vuosina toukkavaihe jatkuu suunnilleen heinäkuun kymmenenteen päivään asti ja aikuiset kuoriutuvat heinäkuun puolivälin jälkeen. Mäkihiilikoi on helpoimmin havaittavissa toukkana toukkavaiheen lopulla. Toukka kutoo metsäapilan verson kärkilehdet yhteen ja elää kudoksessa lehtimytyn sisällä.

Mäkihiilikoi suosii lämpimiä puolivarjoisia maastonkohtia, joissa metsäapilakasvuston lomassa on avointa maanpintaa.

Mäkihiilikoi on havaittavissa myös aikuisena haavimalla metsäapilakasvustoja. Tämä tekniikka on kuitenkin paljon työläämpi ja epävarmempi kun toukkien havainnointi.

Selvityksissä suosituksena on mäkihiilikoin esiintymisen toukkavaiheessa, koska toukkien syönnökset on helppo havaita.

Maastokartoitusten ajankohta, tekijä, säätila ja fenologia

Maastotyöt teki FM Timo Nupponen seuraavasti:

21.6.2023 klo 18:00-19:00.

Säätiedot

21.6.2023: Klo 18:30 lämpötila oli +28 °C, pilvisuus 3/8, tuuli 5 m/s W . Olosuhteet olivat hyvät selvityksen tekemiseen.

Fenologinen vaihe

21.6.2023: Metsäapila, valkoapila, päivänkakkara ja niittyleinikki kukkivat.

Vuoden 2023 selvityksen havainnot

Selvityksessä havaittiin pienialainen metsäapilakasvusto (kuva 2). Metsäapila on mäkihiilikoin ravintokasvi.

Mäkihiilikoita ei havaittu Taatalan selvitysalueelta.

Selvityksen perusteella mäkihiilikoi ei esiinny selvitysalueella.

Liite 2. Valokuvia selvitysalueelta

Kuva 3.1. Taatalan selvitysalueen keskiosaa penkan ja puistomaisen alueen välillä. (21.6.2023)

Kuva 3.2. Taatalan selvitysalueen pohjoisosaa. Aluskasvillisuus on ajettua nurmikkoa.(21.6.2023)

Kuva 3.3. Taatalan selvitysalueen pohjoisreunaa. (21.6.2023)

Kuva 3.4. Taatalan selvitysalueen metsäapilakasvustoa. (21.6.2023)

Kuva 3.5. Taatalan selvitysalueen penkan länsireunaa. (21.6.2023)

Faunatica

Tuntosarvet aitoon luontoon

Kutojantie 6-8

02630 Espoo

<http://www.faunatica.fi/>